СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 159. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 17-го серпня 1943. No. 159. Jersey City, N. J., Tuesday, August 17, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЧОРЧИЛ ВІДБУВ ВСТУПНІ НАРАДИ В ГОСТЯХ У РУЗВЕЛТА

ВАШИНГТОН. — Оповістка з Білого Дому повідомляє, що британський премієр Винстон Чорчил відбув вступну конференцію з президентом Рузвелтом у його резиденції в Гайд Парку, в стейті Ню Йорк, а після того виїхав до Квебеку в Канаді, де відбудеться формальна англьо-американська конференція. Цілий штаб знавців працює там уже кілька днів. Американський штаб виїхав туди під проводом адмірала Вилиема Легія, особистого начальника штабу президента. Рузвелт може виїхати до Квебеку кожної хвилини.

ХАРЧОВА ПРОГРАМА ВИКАЗУЄ ВЕЛИКІ НЕДОМАГАННЯ.

ВАШИНГТОН. — Представники кількох федеральних агенцій інтересованих в підготові харчів для воєнних і міжнародних потреб, внесли меморіял до секретаря рільництва Клода Викарда і в ньому гостро критикують недостачі при збиранню харчових припасів. Меморіял іде так далеко у своїх заввагах, що вітверто каже, що Злучені Держави ніколи не були і не можуть статися харчовим шпіхліром для Обєднаних Держав. Секретар Викард після перестудіювання меморіялу віддасть його до застанови Воєнному Аміністраторови Харчів Марвинови Джовнсови.

ВІДМОВЛЯЮТЬ ДАЛЬШИХ ХАРЧІВ ДЛЯ ПОВОЄННОЇ РЕГАБІЛІТАЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Воєнна Адміністрація Харчів відмовила дальшої резерви харчів для вжитку Бюра Заграничної Допомоги й Регабілітації, щоби не оскорблювати цивільного населення в Злучених Державах або Англії та Росії. Згадане бюро, на чолі котрого стоїть Герберт Г. Лімен, дістало вже давніше значні припаси для акції в Африці до кінця біжучого року. Зогляду на цю відмову повстає спірка, яку може полагодити лише президент.

ВИБЕРУТЬ ЗАСТУПНИКА НЮЙОРСЬКОГО ҐУБЕРНАТОРА.

ОЛБЕНІ (Ню Йорк). — Демократи стейту Ню Йорк виграли першу фазу боротьби за доповняючий вибір лютенанта-ґубернатора після смерти Томеса Волеса, що помер 17. липня. Суддя Сідні Фостер з Найвищого Суду опрокинув правничий погляд Генерального прокуратора Голдстіна і рішив, що на місце померлого мають бути розписані нові вибори 2. листопаду б. р. Голдстін зголосив відклик до апеляційного суду, обстоюючи погляд, що виборів непотрібно, бо голова сенату повинен прийти з уряду на опорожнене місце.

МІСТО НЮ ЙОРК ДІСТАЛО 479 НОВИХ ФАБРИК.

НЮ ЙОРК. — Після застою в промисловім руху в місті Ню Йорку в першому році війни, місто перебуло вже безробітну кризу і тепер стає на ноги. Міський департамент торговлі звідомляє, що впродовж перших 6 місяців біжучого року місто дістало 479 нових фабрик або розширило давні. Зате 217 фабрик застановило працю в тому самому часі. Хоч деякі підприємства заняті воєнною продукцією, то багато вже працює для мирових потреб.

ВИДАТКИ НА ВІЙНУ ВПАЛИ НА 442 МІЛІОНИ ДОЛЯРІВ.

ВАШИНГТОН. — Видатки федерального уряду на ведення війни в місяцю липни виносили суму $6,-746,000,000. Це є зменшення на суму 942,000,000 в порівнанню з видатками в червні б. р. Загальний видаток на війну від липня 1940 по день 31 липня 1943 виносили $116,800,000.

ТЕЖ І ТЮТЮНУ БУДЕ МЕНШЕ ДЛЯ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ВАШИНГТОН. — Тому, що запотребування тютюну й цигареток в у наших союзників росте, Воєнна Адміністрація Харчів обмежила до 58 відсотків продажу тютюну для потреб Злучених Держав. Є це перше обмеження кількости тютюну для внутрішнього вжитку, хоч нема признак недостачі тютюну і його пайкування.

БРАКУЄ СРІБЛА В МЕКСИКУ.

МІСТО МЕКСИК. — Мексиканське міністерство фінансів оголошує, що поробило строгі зарядження проти накопичування срібних грошей для спекуляції. Пересічно по 12,000,000 пезів у місяць вибивала чеканарня, щоб задоволити домагання публики, але гроші пропадають і вже й срібла нестає на дальший виріб срібних монет. Туристи із Злучених Держав радо купують срібні памятки в Мексику, а селяни відмовляються приймати паперові гроші і жадають срібних. Оце й причина недостачі срібла.

Переміни в мобілізації Людської Сили можуть стримати побір батьків до війська

ВАШИНГТОН. — Комісія Людської Сили для війни перемінила засади покликування решти мужчин у віці 18—44 літ до військової служби. Мають наперед провірити, чи мужчина працює у военнім промислі, а не, чи має кого на втриманню. Хто стане до праці для війни до 1. жовтня через Федеральне Бюро Праці, може бути звільнений часово від військової служби. Тому батьки, що мають діти народжені перед 15. вересня 1942., будуть покликані до війська, коли не зголосяться до роботи в згаданий спосіб. Комісія оголосила лісту 149 занять, званих „критичними", які дають підставу до часового звільнення. Водночас комісія видала заборону переходити з одного міста до другого за роботою.

УКРАЇНСЬКА РЕЛІҐІЙНА РАДІО-ПРОГРАМА ДЛЯ ВСІХ СТЕЙТІВ

НЮ ЙОРК. — У неділю, 15. серпня, в часі від години 1. до 1:30 пополудні передано зі стації WABC українську релігійну радіо-програму в сполуці із усіми більшими стаціями в Злучених Державах. Програма розпочалася відспіванням пісні „Пречистая Діво Мати Рідного Краю" і „Покаяніє" Веделя. Українським Хором церкви св. Юрія під управою гром. Теодора Онуфрика в Ню Йорку. Опісля виголосив знаменну промову про Східню Церкву із включенням української Церкви і вичисленням нашої церковної статистики епископ-помічник українсько-катол. дієцезії в Злучених Державах Преосв. Амвросій Сенишин із шікаґовської стації. Промова тривала 18 мінут. Закінчив програму знову хор відспіванням „Да ісполнятся" Кошиця. Хор вивязався знаменито зі свого завдання.

КИПЯЧКА ПЛИВЕ РУРОЮ „ВЕЛИКИЙ ЦАЛЬ" ДО СХІДНИХ СТЕЙТІВ

МАРКУС ГУК (Пенсилвенія). — Перші припаси нерафінованої ропи із середне-західних стейтів до східних почали плисти великою 24-цалевою рурою до тенків, приготованих у Маркус Гук і Бейвей із містотою коло 100,000 барилок денно. Рура виказала недостачі в споєню й почала течи, але її направлено і тепер вона є в добрім стані.

Радіють з перемоги над субмариновою небезпекою

ЛОНДОН. — В Англії особливо раді з заяв президента Рузвелта і британського премієра Чорчила про боротьбу з ворожими субмаринами. Кажуть, що те, що Аліянти знищили 90 ворожих субмарин є морською перемогою великих розмірів. При тому зазначують, що є познаки, що німці дуже зажурені субмариновими невдачами, бо це їм нагадує першу світову війну і наслідки такої невдачі.

СТАЛІН ШЛЕ ПИСЬМА ДО РУЗВЕЛТА І ЧОРЧИЛА

ЛОНДОН. — Ходять вісти, офіційно не потверджені, що Сталін мав вислати письма до президента Рузвелта та Чорчила. Листи мали би бути вислані до Квебеку. І мали би бути „дуже сердечні", бо нема в них ніякої згадки за „другий фронт". Кажуть, що на такі „неприємні речі" мається амбасадорів і це вони повинні про них говорити... Американські кореспонденти подають далі, що Сталін і советська армія глядять далі на успіхи Аліянтів в Сицилії „критичним оком", не зважаючи на „сердечні ґратуляції" Сталіна, звязані з сицилійською кампанією. Совети далі тої думки, що ті воєнні діяння Аліянтів не ідуть в ніякій парі з самопосвятою советських військ. І тому, пише кореспондент часопису Ню Йорк Таймс Дру Мидлтон, як довго нема справжнього другого фронту в советському розумінню, є небезпека розбиття між трьома головними аліянтськими потугами, себто між СССР і Злученими Державами Америки та Великою Британією.

НЕ ЗАПРОШЕНО ДО КВЕБЕКУ ТЕЖ І ЧЯНҐ-КАЙ-ШЕКА

ЧУНҐКІНҐ (Китай). — Юнайтед Прес подає, що офіційно заперечено, будьтоби запрошено на конференцію в Квебеку ґенераліссімуса Чянг Кай-шека. Виглядає, що офіційні китайські кола невдоволені з того, що не запрошено теж і представника Китаю.

ЗВЕРТАЄ УВАГУ НА БОРОТЬБУ СЕРЕД ЗЛОЇ ПОГОДИ

ПОВІТРЯНА БРИТІЙСЬКА КВАТИРА В СИЦИЛІЇ. — Повітряний маршал сер Артур Конінґгем заявив, що німецька повітряна сила в Сицилії зістала знищена. Підкреслив велику вагу аліянтських повітряних сил, які дали сухопутним військам велику допомогу. Але, каже він, це тому, бо весь час була знаменита погода. Та, каже маршал, скоро наступить час, коли буде зла погода і не буде можна використати якслід повітряні сили.

РИМ ДАЛІ В НЕБЕЗПЕЦІ ХОЧ „ОТВЕРТЕ МІСТО"

БЕРН (Швайцарія). — Уряд Бадолія оголосив, що хоч він проголосив Рим „отвертим містом", то це матиме значіння доперва тоді, як ворог це визнасть. Поки цього нема, місто може бути законно далі бомбардованим.

АРХІЄПИСКОСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ. — Це одна з „надзвичайних картин". Представляє, як католицький архієпископ благословить "HIGGINS PT BOATS". Архієпископа бачимо стоячого в судні, що є в середині.

АЛІЯНТИ ВІДТИНАЮТЬ НІМЦЯМ ВІДВОРОТ З СИЦИЛІЇ БОМБАРДУВАННЯМ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Німецька команда намагається на всі способи вицофати якнайбільше німецького війська з Сицилії, та це їй не вдається, бо Месинська протока, через яку треба перевозити військо, є бомбардована безупинно аліянтськими повітряними силами, а зокрема Американськими Літаючими Фортецями. А аліянтська флота заплила майже в саму Месинську протоку і теж нищить малі німецькі судна яких там повно, та якими перевозять німці військо на беріг полудневої Італії. Бомбардують аліянтські летуни теж і територію полудневої Італії, де знаходяться вратовані з Сицилії німецькі та італійські вояки.

АМЕРИКАНЦІ 27 МИЛЬ ВІД МЕСИНИ.

КАЇРО. — Не зважаючи на гористий терен і шляхи, які обложені мінами, американські частини посунулись в Сицилії на 14 миль вперед і є вже біля 27 миль від Месини, останнього міста, що має ще в Сицилії поважнішу німецьку охорону. Також і брітійці пішли вперед. Вся територія довкола гори Етни є через те вже в аліянтських руках. Та посуваючись ось так вперед є вони тепер наражені на нову небезпеку, бо вже можуть бути обстрілювані з важких побережних італійських гармат.

БОМБАРДУВАЛИ НАФТОВІ ПОЛЯ В БОРНЕО.

ДЕСЬ В АВСТРАЛІЇ. — Американські Ліберейторс доконали нового великого діла: перелетіли понад 2,500 миль і заатакували Балік Папан, найбільшу нафтову пристань в Борнео, знищивши відразу за одним махом кількамісячну японську працю. Про це сповіщає комунікат ґен. МекАртура, додаючи, що це є рекордова пролетівша віддаль на Пацифіку. Теж згадується, що лет був не тільки довгий, але й небезпечний, бо треба було продертись через ворожу проти-летунську оборону. Знищено запаси нафти в пристані, рафінерії нафти, як теж по всякій правдоподібности і самі нафтові джерела.

ЗНИЩЕНО НА ПАЦИФІКУ 48 ВОРОЖИХ ЛІТАКІВ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПОЛУДНЕВІМ ПАЦИФІКУ. — В останніх боротьбах з ворогом при налетах на його позиції в Новій Ґвінеї знищено 48 японських літаків.

СОВЄТСЬКА ОФЕНЗИВА В ДАЛЬШІМ РОЗГОНІ.

ЛОНДОН. — Маршал Сталін особисто поґратулював советським частинам, що вдерлись в горіюче місто Карачев, що було досі сильним німецьким пристановищем в районі на схід від Брянська. Здобуття Карачева було вислідом трьохденної завзятої боротьби, бо німці сильно боронили цеї позиції. Здобуття Карчева означає, що советські війська посунулись вперед на протязі десяти днів на 45 миль. Карачев здобували чотири советські дивізії.

ЗАВЗЯТІ БОЇ В ХАРКОВІ.

МОСКВА. — З советських звідомлень виходить, що німці пробують вдержати Харків за всяку ціну в своїх руках і тому там тепер ведуться найзавзятіші бої. Теж кажеться, що три советські офензиви відбили в однім дні до 100 дальших місцевостей.

ВТРАЧЕНО ШІСТЬ КОРАБЛІВ.

ВАШИНГТОН. — Маринарка оголошує, що в перших днях наїзду Аліянтів на Сицилію втрачено один контрторпедовець (Медокс) та одну субмарину (Пікерел) і чотири невеличкі воєнні судна. На всіх тих кораблях було 614 осіб залоги. Це є сема американська субмарина, втрачена від Перл Гарбор.

МЕДІОЛЯН І БЕРЛІН ПІД СИЛЬНИМИ УДАРАМИ.

ЛОНДОН. — Аліянтські летуни бомбардували безупинно на протязі 24 годин різні міста, зокрема Берлін, а найгірше Медіолян (Міляно). Це останнє місто бомбардовано вже третий раз від останнього четверга.

ВОРОГ БУВ В СИЦИЛІЇ КУДИ СИЛЬНІШИЙ.

КАЇРО. — Ген. Волтер Б. Смит, начальник штабу ген. Айзенговера, заявив, як подають кореспонденти, що Сицилійська кампанія властиво не навчила американців нічого такого, чого вони досі не знали. Очевидно, що кожна того роду кампанія чогось навчає. І коли брати справу ось так, то з Сицилії винесено деякі практичні вказівки, що будуть використані в дальших офензивах. Але найцікавіше те, що він заявив, що коли Аліянти наступали на Сицилію, то італійські та німецькі сили в Сицилії були числом на третину сильніші від атакуючих Аліянтів. Осяги Аліянтів приписує він спільній команді, згоді між Аліянтами та знаменитій дисципліні, яку дала американському війську солідна підготовка. Ген. Смит теж підкреслив знамениту якість американського воєнного знаряддя.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

"ЖИВА ДІЙСНІСТЬ"

Минулої суботи привитав президент Рузвелт другу річницю проголошення Атлянтійського Чартеру. З цеї нагоди він сказав:

„Сьогодня стоїмо в цій війні на порозі поважніших подій. Ми рішені осягнути цілковиту перемогу над нашими ворогами, а заразом стверджуємо, що нашими ворогами є не тільки Німеччина, Італія і Японія: є ними всі сили гнету, нетерпимости, незабезпеки і несправедливости, що спинювали похід цивілізації вперед".

Під тим президент Рузвелт розумів в першу чергу соціяльну проблему, що жде свого справедливого вирішення у цілому світі. Це боротьба з нуждою, з незабезпеченням Людини. Це те, що є обняте Американським Актам Соціяльної Забезпеки з 1935 року, що теж святкував у той день річницю, а якого поширення президент домагається.

Та особливо важним є перший уступ короткої заяви президента про Атлянтійський Чартер, себто згадка за ті принціпи, що дають кращу надію на краще будуче в світі. Ось він:

„В першу чергу — пошана права кожного народу вибрати собі таку форму правління, під якою він бажав би собі жити. Як тільки підписано Атлянтійський Чартер, були такі, що казали, що це не є можливе до осягнення. Та проте, сьогодня, як ідуть вперед сили визволення, право на самовизначення стає ще раз живою дійсністю".

Коли би брати під увагу тільки те, що отсе сказав президент Рузвелт, то ці слова наповнилиб величезною радістю весь свободолюбний світ, усіх поневолених і гноблених. Що президент дійсно бажав би, щоби всюди в світі сталось це, що він сказав, то це така правда, в яку годі сумніватись. А що потреба здійснювання клича самовизначення народів є обовязковою, якщо бажаємо собі тривкого й справедливого замирення в світі, то це теж правда. Це теж „жива дійсність". Та як буде виглядати „повоєнна дійсність", це вже що інше.

„Практичний" чи там реалістичний „Ню Йорк Таймс", піднісши велику „моральну вартість" Атлянтійського Чартеру, та ствердивши, що „скептики" та „циніки" сумніваються, чи ті засади Атлянтійського Чартеру що вартують, заразом додає, що може статись і таке, що „цілковите й негайне примінювання ось тих засад у всіх частинах світа може виявитись неможливим або непрактичним", та проте, каже часопис далі, ось ті засади залишаться „зобовязанням потуг", себто Злучених Держав Америки і Великоїш Британії, та „надією для поневолених".

Ось ті останні вияснення дуже важні. На них добре звернути особливу увагу народам, що сусідують в східній Европі з Советами, а зокрема народови українському. Бо є таке міжнародне положення, що всім їм залишиться „надія" . . . Але добре хоч це. І добре, що хоч така потуга як Злучені Держави визнає право самовизначення народів „живою дійсністю". Бо й це — допомога, коли брати під увагу дальшу боротьбу за здійснення цеї „живої дійсности".

Воєнний знавець про Росію

З усіх сторін підносяться тепер голоси про потребу сильнішої кооперації й тіснішого порозуміння між Росією і Злученими Державами та Великою Британією. І, очевидно, коли про таке всюди пишеться і говориться, то це означає, що такого порозуміння і такої кооперації тепер нема. Це ясне як сонце. І так воно є.

Про це й пише в „Ню Йорк Таймс" відомий військовий знавець, Генсон В. Болдвин, що обіздив недавно різні воєнні фронти і дає сливе кожного дня аналізи воєнного положення. Тепер він помістив два артикули про Росію, які закінчує тим, що повинно обовязково прийти до взаїмного порозуміння між згаданими потугами. Він пише, що це „мусить бути здійснене скоро, якщо мається мати найслабшу надію на тривкий мир по війні". До цього додає ще одну не менше важну причину: Такого порозуміння треба теж з стратеґічного огляду.

Болдвин пише теж про різні причини, що заважують на тому, що відносини між Росією і Злученими Державами та Великою Британією не є щирі й отверті. Одні з них завинила на його думку Росія, щодо інших є вина і по стороні Англії та Америки.

Болдвин каже, що Росія недовіряє своїм союзникам. Вона ніяк не хоче їх зрозуміти в справі „другого фронту". Для неї є ним тільки інвазія Европи просто з сторони Англії через Англійський канал. Те, що діється тепер на Середземнім морі і в Сицилії, де вже американські й британські війська є „в Европі" і де кожної хвилини можуть опинитись навіть в самій Італії — не є для Советів ніяким другим фронтом. Навіть не береться у них під особливу увагу, те що наступ на Середземнім морі вже доконав „у самій Европі" важких потрясень і перемін, бож зліквідував фашизм та усунув Мусолінія, що потрясло не тільки Італією, але й цілою Европою.

Росія не прикладає теж цеї ваги до повітряних рейдів на Німеччину, що американці й британці, не зважаючи на те, що ті рейди знищили цілковито многі центри німецької воєнної продукції.

Вона теж підозріває Велику Британію і Злучені Держави в тому, що вони мають якісь особливші пляни щодо Европи. І тому навіть не хоче ніяк допустити американських і британських воєнних знавців на поля боїв, щоби вони могли визнатись у советській справжній силі.

Коли іде про пляни Аліянтів в Европі, то Росія невдоволена з Британії й Америки ще з того боку, пише Болдвин, що вона рішена забрати балтійські держави, правдоподібно східну Польщу, Басарабію від Румунії, мабуть і деякі частини Фінляндії, та ще можливо північний Іран. Отсе має становити „мінімум" советських повоєнних територіяльних домагань. Але це вже є політичний бік непорозумінь.

Вертаючи до воєнних „непорозумінь" підносить Болдвин ще недовірчивість Росії й з цього боку, що вона не дозволяє американцям і британцям встановити повітряні бази, з яких булоб вигідніше та ближче бомбардувати Німеччину, чи її сателітів, так, як це було з бомбардованням нафтових піль в Плоешті. Росія на це далі не годиться, хоч, як подає Болдвин, бомбардовання ось таких нафтових піль як в Плоешті, виходять головно на користь Росії. А й „повітряна офензива" Аліянтів є теж „другим фронтом".

І ще одну важну справу зачіпає Болдвин. А це японську. Він каже, що многі воєнні обсерватори є тої думки, що коли Росія не дозволяє американцям мати в себе повітряні бази проти Німеччини, то вона ніколи не згодиться на такі бази проти Японії. Що більше, побоюються щораз більше, що Росія взагалі не дасться втягнути в війну на Пацифіку.

Ось це є начерк непорозумінь. Болдвин накликає усі три держави до згоди, дораджуючи, щоби Росія, Злучені Держави і Велика Британія визнали свої взаїмні інтереси і на тій підставі прийшли до спільного порозуміння. Якщо таке не станеться, то Болдвин не добачує нічого доброго з цього, що буде діятись по війні.

ХТО ГОВОРИТЬ ПРАВДУ?

(Надіслане з Канади).

Для многих канадійців та американців стоїть ще тепер питання: Хто говорить правду про змагання українського народу? Навіть деякі американці і канадійці, що є з українського походження, ставлять нераз таке питання, чого собі бажає український нарід в Україні. Себто, чи хоче повної свободи і волі, чи задоволений тим, що є, себто — неволею.

Є теж деякі люди, які звуть себе українцями, що стараються переконувати канадійців і американців, що український нарід не бажає незалежности від сусідів і не хоче стати господарем на землі своїх предків.

Та ті українці, що свідомі й належать до українських церков і національних орґанізацій, а з яких многі наочно бачили, як жилось українському народові під ріжними окупаціями, твердять, що Україна бажає самостійности, та що український нарід бажає стати самостійним господарем в Україні.

Ось тому і повстало питання: Хто з них говорить правду?

В демократичних державах, вільно всім громадянам висказувати свої погляди на різні справи. Американські та канадійські українці теж висказують свої погляди і щодо справи своїх братів в Україні. Це є в основі нашої демократії, що маємо повне право висказувати свої погляди відносно різних справ. І саме це дуже добре, що всім нам дозволено говорити.

А як так, то вільно говорити також і тим, що заявляють, що Україна не бажає самостійности. Чи правду вони говорять, це інша справа. Але тим, що цею спровою інтересуються, треба давати нагоду переконатись, чия правда.

Відоме, що тепер дехто підшивається під українське імя, знаючи, що живемо в часі, коли від канадійських та американських українців засягають інформацій про український нарід в Україні. Бож хто краще може поінформувати про Україну як не люди з українського походження? Та так буває, що про Україну часто інформують головно ті, що тільки підшиваються під українське імя. І це головно вони стараються переконати демократичний світ, що Україна не бажає самостійности.

Як було згадано, навіть деякі американці чи канадійці українського походження непевні сьогодні, чого бажає український нарід. В Україні були вони ще перед першою світовою війною. Не знаючи перемін, які там повстали, хитаються і питають: Хто говорить правду? Одні і другі твердо стоять на свойому. Як ті, що заявляються, що Україна бажає самостійности, так і ті, що заявляють, що Україна не бажає самостійности.

Та підходячи до справи обєктивно, спитаймо: Чи український нарід бажає собі нової біди? Чи може, як і всі інші народи, бажає поліпшення долі. Хтож говорить правду? Чи ті, що стараються переконати людей, що український нарід не бажає самостійности, а бажає оставати під окупантами, чи ті українські орґанізації й українські народні діячі, що заявляють, що український нарід бажає волі й самостійности, бажає стати господарем на своїй предківській землі.

Що український нарід дійсно істнує — цього вже не перечить навіть офіційна Москва. Навіть Богомольцева Академія Наук твердить, що є два народи, російський і український, що мають свої власні землі. Отже обидва народи не є бездомні й обидва повинні стати господарями на своїх власних землях. Ніодин з них не повинен втручуватись в несвої справи, себто російський нарід не повинен втручуватись в справи українського народу. Хай український нарід господарює на своїх землях і буде **самостійним** господарем, а російський хай господарює на своїх. Чи це не є льоґічне й справедливе? Так хтож говорить правду? Чи не той, що каже, що український нарід бажає стати господарем на своїй землі? Що не бажає собі опікунів і наставників? А що так є, то це докаже сам український нарід. Будьмо певні, що так буде. Скорше чи пізніше, але буде. А наш обовязок — інформувати про це все канадійців і американців. Є люди чесні і справедливі, що хочуть пізнати правду. І їх треба поінформувати про український нарід. І є ще велике число чесних людей, які нічого не чули про український нарід. А ті, що й чули, знають тільки те, що одна сторона твердить, що український нарід бажає самостійности, а друга сторона каже, що він собі цього не бажає.

Отже, треба нам представити тим людям правду, фактичні дані. Працюймо на тім полі друзі. Ніяка праця не йде на марно. І кров не проливається надармо! А крови української пролилось вже море! І далі вона ллється за правду, за справедливість, за самостійність України.

Даром вона не лилась, будьмо цього певні! Даром вона і сьогодні не ллється для тих, що вірять у Бога і справедливість.

Для цеї справи варто приклasти рук. Наше сумління каже нам для неї трудитись, а не дармувати.

Це був би стид, якби український нарід остав надальше наймитом в сусідів, наймитом на власній землі, в своїй власній хаті. Бож і українська кров ллється сьогодні за свободу, за рівність в світі. За рівність для всіх народів, в тому і для українського народу. Бо якби так не було, то за що й за кого проливає український нарід в такім разі кров?

Минули ті часи, коли українців можна було дурити. Тепер може вдоволити український нарід тільки — вільна, самостійна і соборна Україна.

П. Хомяк.

ПРО ЗАВТРІШНІ ДНІ

Пише Дейвид О. Вудбері в Коліер'с Віклі про різні дива, що настануть безпосередно після війни. Ці дива будуть можливі якраз тому, що воєнні винаходи будуть ужиті для добра цивільного населення. І так літаки будуть літати зо скоростю 600 миль на годину, але колізій не буде, бо пільоти будуть послугуватися чудним приладом, що його називають радар. Радар не допустить до зудару ані до розбиття об гори.

Цей електричний сторож буде мати ще й інше пристосування. Кораблі на морю при його допомозі будуть усе точно знати своє ґеографічне положення й положення інших кораблів, отже також зудари будуть виключені. Залізничі потяги будуть безпечно їздити один побіч другого, а то й у противну сторону, і не буде побоювання катастрофи, хочби навіть і сторожі недописали. Коли злодій буде зближатися нічю до якогось маґазину, сторож теж дістане осторогу про його рухи при помочі радару. Управа вязниць буде вживати радару для приловлення втікачів, астрономи відкриють хмари тисячі миль у віддалі й предскажуть погоду заздалегідь. Ґеоґрафічні віддалі можна буде зміряти радаром в одній хвилині, а навіть віддаль планет та звізд буде змірена докладніше ніж тепер.

Фармери матимуть телефони без окремих телефонічних дротів, бо звичайні дроти для електричного світла будуть служити й для телефонів. Отже майже кожен фармер буде міг мати свій телефон без великого видатку.

Недужі на пістряка (рака) та астму будуть мати голки для застрикування інсуліном чи адреаліном, скоро лише почують недомагання. Не треба буде до цього лікаря, бо недужий буде міг самий себе обслугувати.

Таксамо вже тепер в армії вживають винаходу „гіпо" для ранених, щоби безпосередно злагодити біль. Цей винахід буде вживаний після війни так, як тепер вживають вати для першої помочі. На різні рани будуть різні краски гіпа.

Американські фірми, що приготовляють ці винаходи для післявоєнного вжитку пускають гасла: „Перемога й два роки часу". Тому, що нові винаходи вже випробувані на війні, треба буде лише короткого часу, щоб їх розповсюднити. Наскільки треба буде ще праці в ляборатcorrect для нових приладів, настільки прийдуть опізнення у їх технічнім виробі. Але це буде лише короткий час.

Цей „завтрішній день" нових винаходів прийде непомітно, як лише повернеться домів військо з фронтів. Уже тепер є великі припаси нових приладів та ліків. Їх треба буде пустити в рух в цілому краю, а після їх вичерпання прийдуть нові удосконалення. Але темпо новітньої війни буде ділати і в мирних часах. Тому винахід гелікоптера (безмоторового літака), буде удосконалений для вжитку окремих родин. Таксамо телевізія буде так розповсюднена, як тепер радіо-апарати.

Одно є певне, а це, що „завтрішній день" розпічнеться з хвилиною привернення мирних часів, без огляду на формальну мирову конференцію.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯК СЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

19)

III.

Минуло вже три тижні від закладин. Леонів дім швидко здвигався догори: підвалини були вже положені і фронтова сціна з тесаного каміння зносилася вже на лікоть понад землею. Будівничий наглядав за роботою, а в перших днях і сам Леон цілими днями тут просиджував, нипаючи на кожний кут і всіх понукуючи до поспіху. Але це недовго тривало. Якесь нагле діло покликало Леона до Відня, а хоч без нього робота й не йшла повільніше, то преціњ робітники якось лекше відітхнули, не видячи над собою тої вічної змори.

Одного рана, ще перед шестою годиною, кілька робітників сиділо на делинах та камінню, ждучи, аж закалатають до роботи. Вони гуторили про це і про те, поки інші робітники сходилися. Ось прийшов і будівничий, оглянувся довкола і гостро крикнув:

— А що, всі ви тут?

— Всі, — відповів мулярський майстер.

— Зачинати роботу!

Один робітник закалатав. Зворухнулося все на площі. Мулярі плювали в руки і брали опісля оскарби, кельні та молотки; хлопці та дівчата, наняті до ношення цегли, стогнучи, згинали плечі й накладали на себе деревяний прилад до ношення цегли, втикаючи два довгі кілки по обох боках шиї, немов у ярмо; теслі помахували блискучими топорами; трачі лізли на кобильниці; велика машина людської робучої сили зі скрипом, стогнанням та зітханням почала входити в рух.

Нараз вулицею від ринку надійшов ще один робітник, скулений, нужденний, схорований, і завернув на площу будови.

— Дай, Боже, добрий день! — сказав він слабим голосом, стаючи поблизу майстра.

Обіздрівся майстер, поглянули й інші мулярі.

— То ти, Бенедю? Ну щож ти, здоров уже?

— Та ніби здоров, — відказав Бенедьо. — Нема коли слабувати; видите, мати стара, слаба, не їй мене заходити!

— Ну, а зможеш же ти робити, чоловіче? — спитав майстер. — Та же ти виглядаєш, як який небіжчик, куди тобі до роботи!

— Га, що діяти, — відповів Бенедьо, — що зможу, те буду робити. А трохи розмахаюся, то чень і сам поправлюся та окріпну. А місце чень тут буде для мене?

— Та воно би то... якже, бути буде, рук треба якнайбільше, бо пан квапить з будуванням. Піди та замельдуйся будівничому, та й ставай до роботи.

Бенедьо положив свій мішок з хлібом та мулярським знаряддям набік і пішов шукати будівничого, щоб йому оповіститися, що прийшов на роботу.

Пан будівничий якраз лаяв якогось теслю за те, що не гладко обтісував платву, коли Бенедьо підійшов д'ньому, з капелюхом у руці.

— А ти що, чому не робиш, а волочишся? — гримнув будівничий на Бенедя, не пізнавши його зразу і думаючи, що це котрийсь із щоденних мулярів прийшов до нього з якою просьбою.

— Та я хочу стати, лиш прийшов панові будівничому оповіститися, що я вже подужав і вийшов на роботу. Та й просив би визначити мені, де маю ставати.

— Подужав? А, то ти нині перший раз?

— Ні, прошу пана будівничого, я вже тут був на роботі, тільки що при закладинах мене підойма скалічила.

— А, то ти? — скрикнув будівничий. — То ти тоді наробив нам біди, а тепер ще сюди лізеш?

— Та якої біди, прошу пана будівничого?

— Мовчи, дурню, коли я говорю! Ти впився, не вступився на час, а мені ганьба! Скоро що, зараз усі до будівничого: він винен, не дбає за людське життя, не вміє камінь спустити! Ні, досить уже того, я таких робітників не потребую більше!

— Я впився? — скрикнув здивований Бенедьо. — Пане будівничий, я ще, відколи жию, не був пяний... Хто вам те сказав?

— О, так, тобі лиш повір, то ти готов присягатися, що й не знаєш, як виглядає горілка. Ні, пуста твоя робота; присягайся, як хоч, я тебе на роботу не прийму!

— Алеж, пане будівничий, майте Бога в серці! Що я вам винен? Я тут своє здоровя втратив, ледве трохи видужав, а як ви мене тепер наженете, то де я собі зароблю, хто мене прийме?

— А нехай тебе приймає хто хоче, мене те що обходить! Мені преціњ вільно приймати або не приймати на роботу, кого мені подобається!

— Алеж бо я тут уже принятий, а що мене не було три тижні, то преціњ не моя вина. Я вже не кажу нішо про те, що я болю витерпів, ані не жадаю нішо за той час, хоч певно, що якби мені добрі люди не були допомогли, то був би враз із матірю загиб з голоду, ну, але тепер чень же мені належиться тут робота!

(Дальше буде).

Проф. Микола Чубатий

Українську справу не можна збути баламуцтвом

(З приводу статті: „Чи дві України?" в канадійськім „Українськім Голосі")

Українським людям в Америці потрібний Божий Мир.

Коли в середних віках межи авантурничим лицарством розводилися бої та чвари й на тім терпіло добро землі, церква заводила так зване „Тревга Деї", себто примусовий Божий Мир під грозою церковної клятви на порушників мира. Люди поволи призвичаювалися ставити вище загальне добро над особисті вибрики, для вищого добра гамували свої антипатії чи симпатії і в той спосіб громадянство цивілізувалося. Таке теж доконче потрібне американським українцям, якщо не хочемо в часі цеї грізної війни на терені Америки перед американським громадянством, а на терені Европи перед українським народом, стягнути на себе докору руїнництва. Громадське добро мусимо ставити вище амбіцій про власну непомильність та накладати гамульці на свої слова та на своє перо, не баламутити громадянства.

Таке сказали ми собі здавна, коли доходили до нас відомости про неодно, що діється в Канаді, зокрема про неодно, що виписує тамошній Український Голос. Ми сказали собі: для українського Тревга Деї краще мовчати. Одначе той Божий Мир поміж українцями зірвав редактор Українського Голосу своєю напастливою статтею на мене як автора статтей у Свободі, а то в своїм часописі з дня 7-го липня ц. р. в статті під заголовком: Чи дві України?

Редактор Українського Голосу воює неправдою.

У тій статті написане таке: „Та виглядає, що польські зусилля з одного боку, а російські з другого таки зробили свій вплив. Виглядає, що підчас цеї війни деякі українці захиталися. Захитання проявилося навіть в Америці. **Проф. Микола Чубатий в „Свободі" від довшого часу пропагує сумніви про єдність українського народу та про потребу такої єдности в дальшій будуччині. Він щораз виразніше приєднується до польської теорії про два українські народи.** Український нарід по правій, польській стороні Збруча, ясна річ, являється ліпшим, кращим, культурнішим; тим самим нарід по лівій, російській стороні Збруча виходить гіршим, поганішим, дикішим. З того він, себто Чубатий, підсуває виразно висновок, що західні українці повинні провадити свою окрему політику — проти єдности з рештою українського народу. Це йде якраз по лінії польських бажань".

Українці в Злучених Державах читають „Свободу" і напевно зі зливуванням зачнуть протирати очи та пригадувати собі, де і коли таке було написане в „Свободі". Де і колинебудь Чубатий пропагував сумніви про єдність українського народу? Де хто колинебудь писав, що такої єдности не треба? Де колинебудь хто у „Свободі" писав про два українські народи? Де коли хто вів чи пропагував політику проти єдности з рештою українського народу? Слово в слово — суща неправда. Стверджую зі стопроцентовою певністю, що автор статті не найде ні одного місця на потвердження написаного, навпаки я можу навести десятки та сотні місць, ба не тільки місць, але цілі серії статтей, що доказують саме противне до того, що написав Український Голос.

Причина невдоволення редактора Українського Голосу деінде. Я певен, що редактор Українського Голосу читає Свободу та мої статті і сам не вірить в це, що написав у передовиці „Чи дві України". Отже причина невдоволення редактора УГ є в ображених амбіціях, що є хтось, що може сумніватися в непомильність УГ в розумінню українських справ. На мій превеликий жаль я повинен перед американськими земляками сказати, що відколи я прибув до Америки та мав спосібність читати українсько-канадійську пресу з Українським Голосом включно, я з жахом стверджував, що Український Голос найменше український. У нього повне відчуження від живчика модерного українського життя, багато його поглядів на українські справи перестарілі тай нерідко покриваються з поглядами ширеними російською школою так званих західно-русских істориків сперед світової війни.

Тільки для збереження Божого Мира поміж українцями за океаном досі я про це не писав, але страх збирає чоловіка, що бажання УГ в українських справах якось так дивно та так часто сходяться з бажаннями окупаційного московського уряду в Україні. Для прикладу наведу хочби згідне бажання Кремля та Українського Голосу, щоб і Західну Україну влучити до Росії, щоб там навіть не позволити на плебісцит. Зовсім подібне становище Українського Голосу та Москви на польсько-українські відносини. Ніде правди діти, що з усеї українсько-американської преси УГ найменше вичуває ритм життя новочасного українства. І саме тому українську справу зводить у таке баламутне становище.

Зокрема УГ не подобалася моя стаття: „До Канадійських Земляків, що на Раду Зіздяться". Йому не до вподоби, що хтось посміє критикувати третю резолюцію Меморандума КУК-а, яка абсолютно не віддає бажань західної частини українського народу. Ми, українці з Европи, здаємо собі справу з того, що зреалізування третьої резолюції Меморандума, яка домагається зединення всіх українців без огляду, якеб не було політичне положення в Україні, отже навіть зединення під владою червоних, це повна загибіль українського народу як цілости, а не тільки західних українців. В історії України досі невідоме таке масове фізичне винищування українського активу, як за останніх двацять літ большевицького володіння над Україною. Це є до йоти виконування плянів Петра Первого, що нема окремого українського народу, тільки виконування середниками, яких не знав перед большевиками ніякий царський уряд.

З Українського Голосу виходилоб, що його редактор є „самостійником". Тож чому як самостійник не має він зрозуміння для справжніх самостійників українського народу в Европі, коли заспокоює український нарід „обєднанням територій, волею та самоуправою", а не самостійною власною державою (гляди зміст промови ред. Стецишина, УГ ч. 26, стор. 5. шп. 4). Самоуправа та воля ніби вже нині є під червоними, брак тільки обєднання на спільнім кладовищі. Ось цього бажає Український Голос.

Що є ідеалом українського народу в моїх писаннях?

У всіх моїх працях без вийму, а так само у Свободі, я все без ніяких хитань займав самостійницьке та соборницьке становище. Я хотів би, щоби хтось доказав щось противне. Я пригадую тільки читачам Свободи це, що їм напевно сидить ще в голові. При кінці минулого та на початку теперішного року у Свободі друкувалася моя більша робота під заголовком: „Духове Життя Українського Народу по Першій Світовій Війні", де виразно підкреслено, **що самостійництво та соборництво українського народу це дві провідні ідеї модерної української духовости.** Зараз на початку (ч. 239 та 241 з 1942) є аж два окремі розділи, перший: Зрозуміння українського соборництва йде в маси, та другий: Самостійництво та Соборництво провідними ідеями Духового Життя Народу. Ці дві ідеї підкреслені теж продовж цілої цеї праці у всіх 17 розділах через 40 чисел Свободи".

Вже цього року появилася в Свободі серія зложена з трьох моїх статтей під заголовком: Чи можливе вже нині відчуження західних українців від східних (Ч. 92, 93, 95), де десятками фактів доказую, що соборництво це фундамент політичного думання новочасного українця.

Вже в зовсім останних днях (ч. 135) в статті „Як д-р Бенеш розуміє демократію" соборницький підхід займаю теж до Карпатської України, де пишу: „Підкарпатська Україна це частина українського національного організму і український нарід не має до дарування ніякого свого члена, навіть пальця, бо кожна втрата болить діймаючо цілий організм". І це у Вас пане редакторе Українського Голосу не соборництво? Доказувати Ваше твердження, це значить доказувати, що в полудне сонце не світить.

Тому нехай пан редактор УГ буде спокійний про тих „українців, що захиталися". А я боюся за тих канадійських чи американських українців, що намагаються оперувати справою рідного брата за морем проти його волі, а відповідно до їх власної політичної ситуації. Опортунізм, рабське допасовування української справи до власної політичної конюнктури — це не прикмета західних українців, загартованих у двацятьлітній боротьбі.

(Кінець буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Військове відзначення молодого українця і Союзовця.

Володимир Берестецький тепер перший лютенант американської армії.

Ми вже нераз згадували в „Свободі" на многонадійного члена 238 відділу У. Н. Союзу, молодого п. Володимира Берестецького, сина наших патріотичних громадян Івана і Марії Берестецьких. Він покінчив Гарвардський університет, де студіював торговельно-адміністраційну транспортацію, а рівнож і відбував військові курси. По скінченню студій вступив до американської армії як другий лютенант. Зістав приділений до дуже відповідальної служби. Тепер перебуває в Шікаго. Дня 5. липня зістав він іменований першим лютенантом, дістаючи признання за знамените виконання обовязків. Члени 238 відділу У. Н. Союзу горді з праці свого члена та бажають йому, з щирого серця дальших успіхів в службі в нашій дорогій американській армії, на яку маємо надію, що своїми перемогами принесе кінець диктаторам, а свободу всім народам.

Н. Давискиба.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Загальне віче.

Важка хвиля, в якій живемо, наказує нам усім обєднуватись і працювати спільно та без роздорів. Ось так отвирав віче, що відбулось 4. липня, предсідник Василь Попович. Треба обєднуватись нашим товариствам, вибирати спільні комітети, та скликати спільні віча, щоби сказати своє слово і щодо тих українських земель, якими торгують чужинці.

Перед розпочаттям віча віддано салют американській армії та зложено приречення американському прапорови.

Головний бесідник, п. Мирослав Січинський, розповідав про те, як глядять у Вашингтоні на европейські справи, а зокрема на українську справу. Говорив про намагання Польщі прилучити Західну Україну, як теж заходи Росії забрати ще й ту українську землю. Та так є, що президент Рузвелт і уряд нікому не дали ніякої обіцянки, стоючи на тому, що ці справи повинні бути вирішувані доперва по війні. Казав, що ми, американські українці, повинні не боятись обстоювати право українського народу на самостійне державне життя. Ми теж повинні мати своє репрезентативне тіло, що повинно підносити голос за Україну і український нарід.

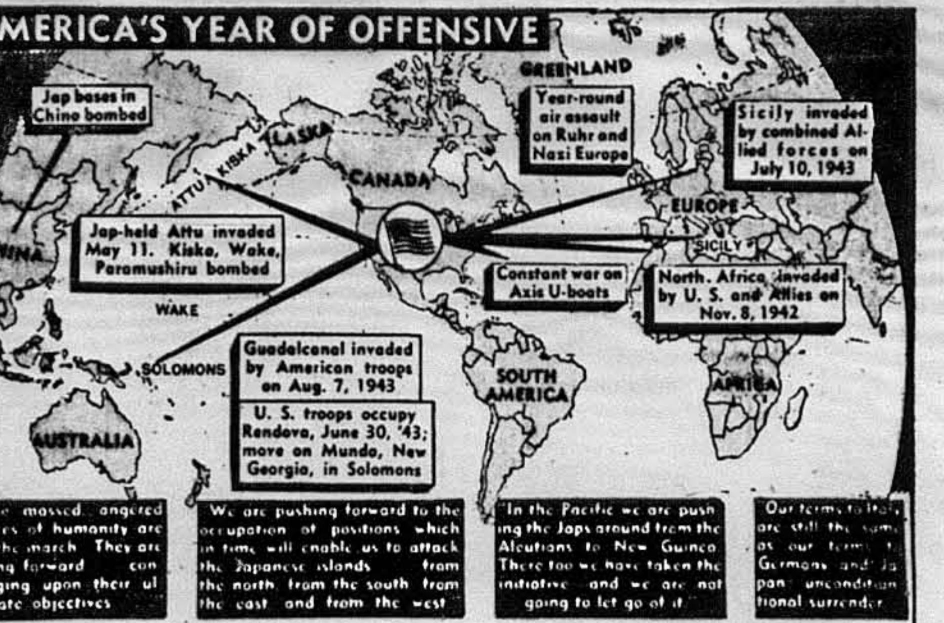
Пані Ґерула промовляла від жіноцтва так зворушаюча, що многі облялись слізми. Взивала до згоди і спільної праці. Казала, що коли наїздники так люблять Україну, що так за неї побиваються, то що доперва повинні ми робити для цього, щоби ту Україну вже раз визволити.

Влаштовано збірку, яка принесла $51.30.

Жертвували по $2: М. Василишин і К. Шевчук. По $1: Анна Мазурик, Анна Бойко, Р. Пристай, В. Ґранковський, К. Галка, А. Гусар, М. Климців, С. Миколайко, П. Орхетко, С. Свирида, Т. Ґерула, М. Рудий, Д. Братусь, Д. Коритко, Ева Ґерула, Я. Когут, Татіянна Шевчук, В. Бащук, Н. Василишин, П. Балван, о. В. Турула, В. Пригода, Катерина Біншевська, Юлія Січинська, Г. Лилак, Софія Гунька, С. Стефані, Н. Стрілець, А. Іванів, Стела Хмиляк, В. Гусар, В. Попович, пані Дармусь, а решта дрібними.

Бувший секретар Комітету, п. Василь Гусар, здав звіт з цілого року від початку заснування Злучених Організацій. Приходи: $2,025.15. Розходи: $1,179.26 на А. Ч. Хрест, нашим воякам вислано сигареток на $236.29, а з нашої громади є вже до 500 вояків в американській армії. Остало в касі $134.36. До цього буде долана ще й збірка з віча. Ухвалено теж Український День в Українськім Парку на Норт Ґудман. Віче закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна".

Секретарі віча: **Стела Хмиляк** (по англійськи) і **Константин Шевчук** (по українськи).

РІК АМЕРИКАНСЬКОЇ ОФЕНЗИВИ.—Саме в серпні, тому рік, зачали американські війська наступати проти німців, італійців і японців. На мапі бачимо, де саме відбувались бої. Цитати — це виїмки з промов президента.

ЩЕ ПРО НІМЕЦЬКІ РОЗКОПИ ГРОБІВ В УКРАЇНІ.

ЛОНДОН (ОНА). — Німецька влада в Укарїні доносить, що у Винниці й Житомирі найдено спільні гроби вбитих українських вояків, жінок і дітей. Окупаційна влада вже покликала до Винниці міжнародну комісію, яка має встановити точно число вбитих і доказати, хто й коли їх убивав. Німці вже третий тиждень говорять через радіо, що українці були вбиті большевиками.

З Берліна повідомляють, що міжнародна слідча комісія складається з представників окупованих німцями країв, між якими є також сербський архимандрит Стефан.

Аліянські кола в Лондоні кажуть, що німці грають комедію, якою хочуть відвернути очі світа від своїх власних звірств в Україні.

НІМЦІ ВИВЕЗЛИ ДО ВІДНЯ 60,000 ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

БЕРН (Швайцарія). (ОНА). — З Відня прийшла вістка, що німецька влада в Галичині вже вислала до Відня шістьдесять тисяч українських робітників. Їх приміщено в окремих кварталах і заставлено працювати в фабриках воєнного знаряддя. Поляків теж у Відні таке саме число як українців. Це переважно молоді люди, яких німці визбулися з Галичини, щоби лекше здушити підпольний рух.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в суботу, 21. серпня, о год. 7:30 ввечір, в гали Укр. Дем. Клюбу, 31-14 Гренд Еве. Просимо всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членщь прийти на вище згадані збори. Просимо членів, довгуючих до братської каси, прийти і вирівнати свій довг, бо в противнім разі відділ поступить згідно зі статутом. — М. Левицький, пред.; Гр. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 259, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 22. серпня, в годині 2. пополудні, в салі парохіяльній, 4950 Павліна. — В. Горинець, предс.; І. Побуцький, секр.; А. Партика, кас.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 22. серпня, зараз по Сл. Бо ій, в гали церковній. Просимо довгуючих членів вирівнати свої залеглі вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Уряд.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в суботу, 21. серпня, в годині 5:30 ввечір, в парохіяльній салі, 74 Геррис Еве. Просимо членів прийти на ці збори точно на означений час; будуть важні справи до обговорення і до полагодження. — О. Косюк, предс.; І. Кокольський, секр.

РАДІО

НЮАРК, Н. ДЖ.

Завтра рано, 18. серпня, у годині 10:15, буде відспівана вязанка українських народних пісень через радіостацію WAAT (970 kc) членицями „Українського Продукційного Відділу" Американського Червоного Хреста в Нюарку.

НІХТО НЕ ЗНАЄ ВІКУ СЕРЖАНТА. Це штабовий сержант Ліленд (Лю) Даймонд, маринар, що служить уже 25 років, а тепер перебуває як гарматчик-експерт на Полудневім Пацифіку. Ніхто не знає його справжнього віку. Кажуть, що це „військова тайна".

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННЕ ЗНАХОДИТИСЯ „ЧАСОПИС „СВОБОДА"

УКРАЇНСЬКІ ВОЯКИ НА СОВЄТСЬКО-НІМЕЦЬКОМУ ФРОНТІ.—Бачимо капітана Довбуша, українця, що співає жартобливі українські пісні в успроводі скрипки, на якій грає.

Молі Пітчер (*Molly Pitcher*)

Відкрито велику книгу історії Злучених Держав і з її сторінок зійшла до нас тиха геройська постать жінки, що наповняє гордощами серце кожної вільної горожанки цього краю і стає символом боротьби за волю народа, за волю Америки.

Хтож є та геройська постать, якої імя довгі літа скривалось на сторінках історії, так, що здавалось, що припало порохом забуття?

Це Молі Пітчер.

Це імя переходить сьогодня з уст до уст многих американців. Молі Пітчер знова живе! Память її стає символом всього уніформованого жіноцтва, яке в теперішній війні стало в рядах Дядька Сема, як колись стояла в них Молі Пітчер.

Щоби зрозуміти символічну постать цієї жінки, повернемось до років 1754. Цьогож памятного року, на фармі біля Трентон, Ню Джерзі, вродилась дівочка, якій дали імя Марія, а по батьках — Людвиг. Росла Марія на фармі при своїх батьках, малощо думаючи про великі події, які творились в її краю. Молоденьке її серце не знало журби за долю свого народа. Прийшов час і гарна, струнка, з чорними і палкими очима Марія, яку родичі з любови звали „Молі", стала дружиною військового старшини — Джана Гаєса. А були це часи Американської Революції. Рік 1775.

Загреміли сурми, вдарили бубни і молодий Джан став у рядах революційного війська, під славним проводом генерала, а пізнішого президента Злучених Держав — Джорджа Вашингтона.

В тодішних часах було звичайним явищем, що жінки, особливо ці, що не мали обовязків матери, ішли з мужами на поле бою. Не як вояки, але як такі, що в запіллі для війська варили, прали, шили і оскільки знали і могли, дбали про ранених. Ось так пішла і Молі з чоловіком на війну.

Було це в гарячі дні серпня. Революційні відділи стояли на полі бою, під проміннями розпеченого сонця. Борба шаліла. Тут і там лежали ранені. Їх спрагнені уста чорніли і запікались від спеки. У горлі засихало, уста злипались, пити хотілось. Бачила це Молі, покликала інших жінок перевязувати рани, а сама стала носити втомленим воякам збанком воду. Кожен раз, коли приносила свіжу воду, вояки кликали: „Молі — Пітчер!" Це означало по нашому: Молі — збанок! Себто: води подай. Ніхто не думав про це, одначе з того часу її прозвали „Молі Пітчер" і з тим іменем вона ввійшла в історію.

У цій кривавій битві, яка мала місце біля міста Монмавт, Ню Джерзі, в часі боєвої акції її муж, що був гарматчиком, упав ранений, а його гармата замовкла. Побачивши це Молі, кинулась на його місце, ладувала набоями гармату, висаджувала на ворога одну за другою і бодрими окликами піддержувала щораз то рідші ряди своїх товаришів по зброї. Захоплені вояки відвагою і рішучістю цієї жінки громили ворога ще з більшою завзятістю. Так видержала Молі свій пост в боєвих рядах аж до перемоги.

Вістка про відвагу цієї жінки рознеслась по військових таборах. Усі подивляли її геройський вчинок, за який Джордж Вашингтон наділив її рангою сержанта і від тоді вона одинока і перша жінка в історії Америки мала право носити військовий уніформ. В її честь артисти малювали образи і по декотрих музеях можна бачити ці малюнки, які зображають Молі Пітчер на полі бою при ладованні гармати в крузі вояків. Розбурхані чорні коси, грізна постава, вказують силу духа, яка заволоділа цією жінкою на вид ранених вояків і на згадку того, що ворог може перемогти.

Ось така була Молі Пітчер. Ось така постать геройки ввійшла на сторінки історії Злучених Держав Америки. Та згодом здавалось, що всі забули за цей факт. Ніде і ніколи не чути було ні слова згадки. Малюнки з її грізною поставою на полі бою при ладованні гармати — висіли на марморових стінах музеїв і ждали, щоб хтось їм приглянувся. Минали десятки літ. Воля народу, за яку боролась Молі, процвітала, жіноцтво жило собі спокійно, не знаючи народньої журби.

А ось налетіли воєнні хмари, звіялась хуртовина і зявилась знову та патріотична сторінка, на якій видніє колишня Молі Пітчер. Тепер вона зіллялась душею з теперішніми своїми посестрами, які почувши в собі силу нового духа, стали у численні ряди до боротьби проти ворога. Триста тисяч уніформованого жіноцтва глядить на колишню Молі Пітчер, готове до посвяти за добро і щастя Америки!

Щоби пошанувати память своєї героїні, дочки Дядька Сема, зорганізовані під зоряним прапором у відділах: Вакс, Вейвс і Спарс, влаштували в Дітройті „Тиждень Молі Пітчер" для продажі Воєнних Щадничих Бондів, а зокрема день 4. серпня визначився тим, що замітніші жінки міста Дітройту, приоділи в сукні, які носили за часів кольоніяльних і які носила колись Молі, продавали воєнні бонди. Для традиції держали в руках збаночки, нагадуючи Молі, що носила воду воякам. Та тепер її посестри збирали у ці збаночки гроші, щоби таким чином помочи воєнним силам Америки.

Ми, українці, маємо теж своїх Молі Пітчер, які боролись і жертвували собою за волю народа. Точно три століття перед Молі Пітчер, а саме 1471 року, була страчена на ґільотині українка Марта Борецька, що боролась теж за вільність, за вільність тодішнього славного Новгороду. Вона то по смерти свого мужа Вадима, який згинув теж за волю новгородської республики від меча варязького князя Рурика, взяла керму правління у свої руки і виказала незвичайну силу духа у боротьбі проти напасника московського князя Івана.

„По моїх кістках увійде Іван у Новгородські брами" говорила Марта Борецька на народньому вічу до своїх горожан. Облога Новгорода тривала два роки і вкінці переміг російський насильник, але геройство Марти остало в памяті навіки.

В теперішньому столітті українки теж брали участь у боротьбі за волю народа. Одні із них боролись із зброєю в руках, як от Степанівна, Галечко, Віра Бабенко та інші. Другі гинули мученичою смертю, як от Ольга Басарабова. А інші, як Леся Українка чи Софія Русова, вели боротьбу писаним словом, освітою. Колись збере і гідно пошанує український нарід ось ті імена жінок, сильні характери ідейних і відважних, що піднімали український нарід їх велич до його кращого завтра. Згадка за них хай буде квіткою у величавому вінку світлої памяти таких жінок як Молі Пітчер.

Юлія М. Шустакевич.

ЖІНКА-ШЕРИФ. Це пані Майра Вестрей з Клінтон, Ілиной, що тепер заступає місце свого мужа і замикає злочинців. Муж її служить в американській армії.

Затроєння грибами

Старе народнє лікування завсіди приписувало грибам таємничий вплив, а навіть говорило про чудесні наслідки від них. Це проявляється навіть у назві деяких грибів в ріжних мовах, а особливо в назвах отруйних грибів, як напр. „чортів гриб", „чортова тавлинка" (порхавка), „відьминний гриб" і т. п., що розуміється, вказує на звязок грибів з непевними, таємними силами, яких належить боятися.

Звідки походить ця схильність народу саме ці ростини оточувати забобонами й вірою в чуда?

Хто мав раз змогу бачити явище затроєння грибами й швидкість, з якою воно виступає, коли стан хорого з кожною хвилиною стає щораз грізніший, той розуміє, чому приписувано надприродні можливості цим особлившим творам природи, що не маючи ростинної зелені, галапасують на інших ростинах, відживлюючися їх поживними річовинами, або витворами з розкладу їх тіла.

Деякі затроєння грибами обявляються щойно в 10—12 годин після спожиття отруйних грибів, отже найчастіше вночі, при пробудженню — як здавалося — з довгого здорового сну з найтяжчими хоробовими проявами. Це підвищує тільки почуття страху, яке є знаменним явищем, що товаришить тяжкому затроєнню грибами і викликує холодний піт на чолі хорого.

Перебіг затроєння такий: невдовзі після їжі виступають корчі з блювотами, холодними дрощами, томлячою спрагою й іншими питомими познаками тяжкого захорування. Черево надуте, помічуються розстрій слуху й зору. Хорий дуже схвильований, майже як у божевіллі, лежить жахливо бездушний і не звертає найменшої уваги на оточення. Але на його обличчі слід найбільшого болю і найбільше нагального терпіння. Ці явища наступають нераз по 10—12 годинах, а часом навіть по 18 годинах після їжі. Чим швидше дається пізнати затроєння грибами, тим кращий вигляд на виздоровлення.

Як наступає затроєння? Ось перед нами найотруйніший гриб, що його називають гадючка бородавчата (AMANITA PHALLOIDES, по англійськи: DEADLY AGARIC), — так дуже подібний на прегарні й смаковиті печериці, тільки цілком білий. Він містить у собі отрую т. зв. „фалін", яка має ту прикмету, що розкладає кров подібно, як отруя „кольхіцин" в осіннього пізно-цвіту. Коли наступило затроєння, або коли тільки ми про таке затроєння догадуємося, насамперед слід подбати про випорожнення шлунку (це треба робити при всіх затроєннях грибами). Коли нема під рукою блювного каменя, то й муштарда розпущена у воді, або вода з милом спроваджує швидкі блювоти. Крім того треба давати пити воду заморожену ледом, гарячі сидячі купелі, гарячі оклади на черево і тулуб. Розуміється, негайно кликати лікаря, який пробуватиме усунути затроєння відповідними протиотруями.

Отруя мухомора (по англійськи: FLY MUSHROOM) — це т. зв. „мускарин". Цей гриб спроваджує тяжкі явища затроєння, а навіть смерть, особливо, коли з його шапочки не стягнено оболонки. Тимчасом на Сибірі варять такого обібраного гриба, відливають першу виварену воду, а другу пють вже як опяннючий напій, який має той наслідок, що збільшує сили до діяльности, одначе спроваджує також тяжкі напади несвідомої скажености. Тому гомеопатія послугується цим грибом, щоби малими давками його отруї поборювати явища епілепсії, до певної міри подібні на зявища опяніння. Тут, як і в багатьох інших випадках, находяться поруч себе: благодатна життедайна діяльність і отруйна, яка нищить теж саме життя.

При затроєнню їдовитими сморжами — ділає т. зв. „гельвельна кислина", що розвиває свою отруйну діяльність у печінці і в нервових клітинах. Вонюча веселка (PHALLUS IMPUDICUS, по англ.: FETID WOOD-WITCH) і красноголовець спроваджує заголомшення, біль голови й блювання. Від спожиття цього гриба стримує нас його відразливий запах. Колиж його таки спожито, він спричинює тяжке запалення приладів травлення. Вонючу веселку вживано давніше як засіб проти ґіхту-подагри. Вона така чутка, що хто її подибає в лісі, має гидке враження, начебто коло нього находилося стерво.

При затроєнню грибами слід розріжнити затроєння грибами отруйними і грибами їстивними, але вже попсованими. В останньому випадку виступають явища такі, як і при дуже небезпечних затроєннях (т. зв. ботулізм), що їх викликає спожиття несвіжого мяса, або несвіжих консервів.

Поручають вкладати до варива грибів срібні ложки або пластинки цибулі. Це недоцільне. Таким робом ані гриб не позбувається отрүї, ані не можна виказати, чи маємо діло з отруйними грибами, чи ні. Найкраще забезпечення проти затроєння грибами це вживати тільки ті гриби, що їх напевно знаємо як нешкідливі, зготовити їх у свіжому стані і не переховувати довго потрави, зготовлені з грибів.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 13. серпня 1943 р. помер

МИХАЙЛО АНДРІЇВ,

довголітний член і предсідник Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 263, У. Н. Союзу в Френкфорд, Па.

Покійний походив з села Ольссі, повіт Бережани, Галичина. Полишив у смутку жену, 3 дочки і сестру.

Похорон відбудеться у вівторок, 17. серпня, в укр. правосл. церкві св. Володимира на Джермантавн. Просимо всіх членів від. 268 на похорон, що буде з дому жалоби, 2252 Прат ул. — В.Й.П.!

П. Омелян, секр.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 819. Пімста Зіли.

З авта вийшла поставна жінка. „Пєр! Хто ця дикарка?" спиталася вона гордо.

Зіла відповіла за себе сама: „Я — Зіла. А він мій приятель". Малін застукався: „Клавдія, я... я..."

„Як ти смієш показувати цю дику дівку перед мною, своєю нареченою!" крикнула Клавдія Фрейн, потім обернулася.

Зіла, не розуміючи цього, почула ненависть до неї й хотіла її понижити. Вона кинулася на Клявдію, перевернула її, поставила на голову й засміялася з радости.